

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง ผลของการใช้สื่อประสมในการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติที่มีต่อความสามารถทางการเขียน ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอรุโณทัย ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งตามหัวข้อดังนี้

1. สื่อประสม

- 1.1 ความหมายของสื่อประสม
- 1.2 ประเภทของสื่อประสม
- 1.3 องค์ประกอบของสื่อประสม
- 1.4 หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อประสม
- 1.5 การเลือกสื่อและกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.6 กระบวนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสม
- 1.7 คุณค่าและข้อจำกัดของสื่อประสม

2. การสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ

- 2.1 จุดมุ่งหมายการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ
- 2.2 กิจกรรมและการเรียนภาษาตามแนวธรรมชาติ
- 2.3 ลักษณะห้องเรียนที่ใช้สอนภาษาตามแนวธรรมชาติ
- 2.4 บทบาทของครูในการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ
- 2.5 การประเมินผลการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ

3. การเขียน

- 3.1 ความหมายของการเขียน
- 3.2 ความสำคัญของการเขียน
- 3.3 องค์ประกอบของการเขียน
- 3.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน
- 3.5 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย
- 3.6 กิจกรรมส่งเสริมการเขียน

- 3.7 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้
4. พัฒนาการของเด็กวัย 3-4 ปี
5. พัฒนาการทางด้านภาษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อประสม
  - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ
  - 6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

1. สื่อประสม

1.1 ความหมายของสื่อประสม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคณะ (2523, หน้า 115) ได้กล่าวถึงความหมายของสื่อประสมว่าเป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ชนิดต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ สไลด์ फिल्मสตริป รูปภาพ ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง หนังสือ เป็นต้น ซึ่งมีเนื้อหาสาระสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วเลือกมาประกอบกันเพื่อใช้ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง

กรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2536, หน้า 346) ได้กล่าวว่า สื่อประสมเป็นการนำสื่อการสอนตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไปมาใช้ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537, หน้า 124) ได้ให้ความหมายของสื่อประสมไว้ว่าเป็นการนำเอาสื่อการสอนหลายๆ อย่างมาสัมพันธ์กันและมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการสอนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อเร้าความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่งเพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และอีกชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและป้องกันการเข้าใจความหมายผิด การใช้สื่อประสมจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกันได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2540, หน้า 256) ได้ให้ความหมายของคำว่า สื่อประสม คือการนำสื่อหลายๆ ประเภทมาใช้ร่วมกันทั้งวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อแต่ละอย่าง ตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหา และในปัจจุบันมีการนำ

คอมพิวเตอร์มาใช้ร่วมด้วย เพื่อการผลิต หรือการควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ ในการนำเสนอข้อมูลทั้งตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว แบบวีดิทัศน์และเสียง

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545, หน้า 96) กล่าวว่า สื่อประสมหรือมัลติมีเดียเป็นการรวบรวมการทำงานของสื่อที่มีคุณลักษณะหลายอย่างเข้าด้วยกัน หรือหมายถึงสื่อหลายชนิดที่นำมาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบสัมพันธ์กันเพื่อช่วยในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ โดยสื่อแต่ละชนิดที่นำมาใช้ต้องมีความสัมพันธ์สนับสนุนซึ่งกันและกัน

จากความหมายของสื่อประสมที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สื่อประสม หมายถึง การนำสื่อหลายๆชนิดมาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบและสัมพันธ์กัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้หลายๆ อย่างจากการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น

1.2 ประเภทของสื่อประสม

นักวิชาการและนักเทคโนโลยีได้แบ่งประเภทของสื่อประสมที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบ โดยการที่จะเลือกรูปแบบสื่อประสมใดมาใช้ในการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงลักษณะและจุดมุ่งหมายของการใช้ ปัจจุบันได้มีผู้นำสื่อประสมมาใช้ในรูปแบบต่างๆ กัน จึงทำให้นักเทคโนโลยีได้แบ่งประเภทของสื่อประสม ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2523, หน้า 115 – 116) ได้จำแนกประเภทของสื่อประสมตามจุดมุ่งหมายและลักษณะการใช้ คือ

1. จำแนกตามจุดมุ่งหมาย แบ่งเป็น 2 ประเภท

1.1 ใช้เพื่อจุดมุ่งหมายหลายอย่าง สื่อประสมประเภทนี้มักอยู่ในรูปของสื่อหลายชิ้นมาอยู่รวมกัน แล้วใช้สอนได้หลายเรื่อง เรียกว่า “ ชุดอุปกรณ์ ” หรือ “ Kit ”

1.2 ใช้เพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่าง สื่อประสมประเภทนี้มักจัดอยู่ในรูปสื่อหลายชนิดมารวมกันแต่สอนได้เพียงเรื่องเดียว เรียกว่า “ ชุดการสอน ” หรือ “ Package ”

2. จำแนกตามลักษณะของสื่อและลักษณะการใช้ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 การสอนโดยใช้สื่อประสม เป็นการสอนที่ใช้สื่อหลายอย่างทั้งสื่อที่เป็นวัสดุอุปกรณ์และวิธีการ

2.2 การเสนอสื่อประสม หรือ “ Multi-Media Presentation ” เป็นการเสนอสื่อประเภทฉาย เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ ควบคู่กับสื่อเสียง เช่น แผ่นเสียงหรือเทปบันทึกเสียง โดยฉายบนจอ ตั้งแต่ 2 จอขึ้นไป

กิดานันท์ มลิทอง (2540, หน้า 256 - 257) ได้กล่าวว่า ในส่วนของนักเทคโนโลยีได้แบ่งสื่อประสมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. สื่อประสม (Multimedia 1) เป็นสื่อประสมที่ใช้โดยการนำสื่อหลายประเภทมาใช้ร่วมกันในการเรียนการสอน เช่น นำวีดิทัศน์มาสอนประกอบการบรรยายของผู้สอน โดยมีสื่อสิ่งพิมพ์ประกอบ การใช้สื่อประสมนี้ ผู้เรียนและสื่อจะไม่มีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกัน

2. สื่อประสม (Multimedia 2) เป็นสื่อประสมที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเสนอสารสนเทศหรือการผลิตเพื่อเสนอข้อมูลประเภทต่างๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตัวอักษร และเสียงในลักษณะสื่อหลายมิติ โดยที่ผู้ใช้มีการโต้ตอบกับสื่อโดยตรง การใช้คอมพิวเตอร์ในสื่อประสมชนิดนี้ ใช้ได้ใน 2 ลักษณะคือ

2.1 การใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเสนอสารสนเทศโดยการควบคุมอุปกรณ์ร่วมต่างๆ ในการทำงาน ได้แก่ การเสนอในรูปแบบของแผ่นวีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive Video) การใช้ในลักษณะนี้ คอมพิวเตอร์จะเป็นตัวกลางในการควบคุมการทำงานของเครื่องเล่นแผ่นวีดิทัศน์และเครื่องเล่นซีดีรอม (CD - ROM) ให้เสนอภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวตามเนื้อหาบทเรียนที่เป็นตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนจอภาพคอมพิวเตอร์

2.2 การใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการผลิตเพิ่มสื่อประสม โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ เช่น ToolBook และ Author Ware โปรแกรมสำเร็จรูปเหล่านี้ จะช่วยในการผลิตเพิ่มบทเรียนฝึกอบรม หรือการเสนองาน ในลักษณะหลายมิติ โดยในแต่ละเพิ่มจะมีเนื้อหาในลักษณะของตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพกราฟิกเคลื่อนไหว ภาพเคลื่อนไหวแบบวีดิทัศน์และเสียงรวมอยู่ในเพิ่มเดียวกัน

นอกจากนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) ได้แบ่งประเภทของสื่อประสม Interactive multimedia อาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. Linear media จะมีการดำเนินการตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งไปถึงจุดสุดท้าย เช่น การแสดงของสไลด์
2. Non-linear media จะดำเนินการตามคำสั่งที่ได้รับ เช่น CD-ROM encyclopedia

จากการจำแนกประเภทของสื่อประสมดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า สื่อประสมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนนั้นมีหลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งสามารถที่จะเลือกนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ตามลักษณะและจุดมุ่งหมายของการใช้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อประสมที่ใช้สื่อหลายชนิดมาใช้ร่วมกัน และสื่อประสมที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการนำเสนอข้อมูลต่างๆ

1.3 องค์ประกอบของสื่อประสม

สื่อประสมได้ผลิตขึ้นตามขั้นตอนของการผลิตอย่างมีระบบ โดยได้ถูกจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า เพื่อความสะดวกของครูผู้สอนและผู้เรียนในการหยิบไปใช้ ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ ของสื่อประสมมีดังนี้ (กิดานันท์ มลิทอง, 2540, หน้า 81)

1. คู่มือสำหรับครูผู้ใช้ชุดการสอน และสำหรับผู้เรียนที่จะต้องเรียนจากชุดการเรียน
2. คำสั่ง เพื่อกำหนดแนวทางในการเรียนให้กับผู้เรียน
3. เนื้อหาบทเรียนจะอยู่ในรูปของสไลด์ เทปบันทึกเสียง วัสดุกราฟิก วีดิทัศน์ หนังสือบทเรียน เป็นต้น
4. การทดสอบ เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนเพื่อเป็นการประเมินผล

1.4 หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสื่อประสม

ในการสร้างสื่อประสมให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนจำเป็นต้องคำนึงหลักการและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. **หลักการเกี่ยวกับสื่อประสม** หมายถึงการใช้สื่อหลายๆ อย่างที่สนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกันมาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบ พร้อมทั้งการจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. **หลักการวิเคราะห์ระบบ** ชุดสื่อประสมได้ถูกผลิตขึ้นมาด้วยวิธีของระบบ ซึ่งคำนึงวัตถุประสงค์ของเนื้อหาบทเรียน ลักษณะเรียน และกิจกรรมการเรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอนและตัวผู้เรียน และมีการนำชุดสื่อประสมที่ได้ผลิตขึ้นนั้นไปหาประสิทธิภาพให้ได้ตามเกณฑ์แล้วจึงได้นำออกเผยแพร่
3. **ทฤษฎีการเรียนรู้** สื่อและกิจกรรมที่ได้จัดเตรียมไว้ในชุดสื่อประสมนั้นมุ่งที่จะให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนด้วยตนเองตามความสามารถของตน และการได้ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง โดยที่ผู้เรียนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับทันทีในขณะที่เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความพยายามมากยิ่งขึ้นและเป็นการเสริมแรงจากความสำเร็จที่เกิดจากตัวของผู้เรียนเอง
4. **ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล** ชุดสื่อประสมประกอบไปด้วยสื่อการสอนหลายๆ อย่างและวิธีการสอนหลายๆ แบบ โดยคำนึงถึงผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านความรู้ความสามารถ ความต้องการและความสนใจ

5. ทฤษฎีแรงจูงใจ เนื่องจากความสำเร็จในการเรียนเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำโดยตรง ข้อมุมมีความหมายต่อตัวผู้เรียนทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน และการได้ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจซึ่งกันและกันในการเรียนรู้

1.5 การเลือกสื่อและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. การเลือกสื่อการเรียนการสอน

หลักการเลือกสื่อการเรียนการสอนนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้ ควรจะพิจารณาความเหมาะสมและสื่อที่นำมาใช้นั้นจะต้องเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการรอบรู้เกิดทักษะ เจตคติดีที่วัตถุประสงค์ตั้งไว้ ซึ่งในการพิจารณาเลือกสื่อ นั้น Lewis (1968, p.329-330) ได้กล่าวว่า การที่จะนำสื่อมาใช้ในการสอนนั้นควรจะต้องมีหลักในการพิจารณาดังต่อไปนี้

สื่อที่นำมาใช้นั้น เป็นการเชื่อมโยงให้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนด้วยกัน

สื่อที่รวบรวมมานั้น ผู้เรียนสามารถตัดสินใจดำเนินการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

สื่อที่นำมาใช้นั้น ควรจะมีทั้งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนร่วมกันและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสามารถอย่างมีอิสระ

2. การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน

การเลือกจัดกิจกรรมสำหรับการเรียนการสอนนั้น จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียน เนื้อหาวิชา และลักษณะผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมที่นำมาใช้ในชุดสื่อประสมนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ (จันทรฉาย เติมียาคาร, 2533, หน้า 87)

1. กิจกรรมที่ใช้สื่อการสอนประกอบ หมายถึง กิจกรรมการเรียนที่ครูเตรียมวัสดุและอุปกรณ์การสอนให้นักเรียนได้ใช้ฝึกปฏิบัติ

2. กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยไม่ใช้วัสดุอุปกรณ์แต่เน้นวิธีการ เช่น การแสดงบทบาทการอภิปราย การแบ่งกลุ่มและการปฏิบัติ

3. กิจกรรมสำหรับนักเรียนทั้งชั้น เช่น การอภิปรายตามหัวข้อที่ผู้สอนกล่าวนำก่อนการชมภาพยนตร์ สไลด์ ตลอดจนรายการโทรทัศน์

4. กิจกรรมกลุ่ม สำหรับผู้เรียน 6 - 12 คน โดยปฏิบัติตามคำสั่ง และคำแนะนำของครูเมื่อแต่ละกลุ่มประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างเสร็จแล้ว อาจหมุนเวียนไปประกอบกิจกรรมในอีกกลุ่มหนึ่งให้ครบทุกอย่าง

5. กิจกรรมรายบุคคล ได้แก่ กิจกรรมทุกประเภทที่ประสงค์จะให้ผู้เรียนหาความรู้ทั้งแก้ปัญหาด้วยตนเอง

อย่างไรก็ตาม ข้อควรพิจารณาในการเลือกสื่อ และกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นผู้สอนควรที่จะคำนึงความต้องการ ความสนใจ ประสบการณ์ ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (จินตนา ยูมิพันธ์, 2532, หน้า 89 - 90)

1.6 กระบวนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสม

ยูพิน พิพิศกุล (2523, หน้า 295) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมไว้ดังนี้

1. ตรวจสอบดูความสามารถของนักเรียนเสียก่อน โดยให้นักเรียนทำการทดสอบก่อนเรียน ทั้งนี้เพื่อตรวจดูพื้นฐานความรู้ของนักเรียน
2. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมว่าต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไร
3. เลือกเนื้อหาให้เหมาะสม และสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
4. การเลือกใช้สื่อประสม จะต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา วิธีสอน ตลอดจนกลวิธีและเทคนิคการสอน
5. เมื่อสอนจบแล้วจะต้องมีการประเมินการใช้สื่อประสมด้วยว่า ทำให้เกิดการเรียนรู้อะไรตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

ในขณะที่ Reid (อ้างใน ศรีวรรณ ดำรงโกวรรณ, 2537, หน้า 25) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมไว้ดังนี้

1. ต้องแน่ใจว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้สื่อประสม มีความสนใจ
2. วิเคราะห์ความต้องการและบทบาทของผู้เรียน
3. กำหนดเนื้อหาที่จะสอนทักษะพร้อม ๆ กัน ในขณะที่วางแผนและเขียนวัตถุประสงค์เฉพาะที่ครอบคลุมเนื้อหา
4. วางวัตถุประสงค์เฉพาะก่อนที่จะสอน วัตถุประสงค์นี้จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนทราบล่วงหน้าว่า ผู้เรียนจะเกิดพฤติกรรมใดบ้างเมื่อการสอนสิ้นสุดลง
5. เลือกประสบการณ์ให้เหมาะสม ประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด ความเข้าใจ และมองเห็นได้
6. การเลือกสื่อการเรียนการสอน กลวิธีนี้จะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ
7. มีการวัดผล เพื่อวัดว่าพฤติกรรมที่คาดหวังเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหรือไม่
8. ประเมินผล โดยการทบทวนวิธีการทั้งหมดตั้งแต่ต้นเพื่อหาข้อบกพร่อง

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสม มีกระบวนการวางแผนการเรียน การสอนอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอน มีการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยทำให้ผู้เรียนมี ประสิทธิภาพในการเรียนสูงขึ้น และทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ

1.7 คุณค่าและข้อจำกัดของสื่อประสม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521, หน้า 100) และ ประหยัด จิระวรพงศ์ (2527, หน้า 257) ได้ กล่าวถึงคุณค่าของสื่อประสมดังนี้

1. ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาตามความสามารถและความสนใจ จากสื่อหลายประเภทและ ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่า
2. ช่วยลดเวลาการเรียนการสอนทั้งผู้เรียนและผู้สอน แต่ประสิทธิภาพการเรียนไม่ลดลง
3. ช่วยเพิ่มพูนกระบวนการเรียนเพื่อรอบรู้และลดปัญหาการสอบตก
4. ช่วยในการประเมินผลการสอนและการปรับปรุงการสอน

ข้อจำกัดของสื่อประสม

1. สื่อประสมที่ดัดนั้นบูรณาการได้มากกว่าสื่อเฉพาะอย่าง
2. สื่อประสมสำหรับการเรียนการสอนบางอย่างต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งใน ด้านห้องเรียนและเครื่องมือเครื่องใช้
3. ใช้งบประมาณและเวลามากในการเตรียมการเพื่อการผลิตหรือจัดทำ (ประหยัด จิระวรพงศ์, หน้า 237 - 238)

2. การสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ

2.1 จุดมุ่งหมายการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ

หรรษา นิลวิเชียร (2535, หน้า 87) ได้กล่าวถึงการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติว่ามี จุดมุ่งหมายอย่างกว้างๆคือ ช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่าง สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันไม่แยกจากกัน ถึงแม้ว่าบางครั้งเราจะเน้นที่ทักษะหนึ่งเป็นพิเศษก็ตาม เช่น ด้านการเขียนเด็กจะพัฒนาความสามารถในการเขียนจากขั้นง่าย ๆ ไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น เพื่อ แสดงออกถึงความประทับใจของตน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อแสดงความต้องการ หรือ เพื่อเสนอ สิ่งบันเทิง เด็กต้องการประสบการณ์การเขียนเครื่องหมายและทดลองเขียนคำเขียนประโยค ซึ่งจะ ทำให้ค้นพบว่า เครื่องหมายเหล่านั้นมีความหมาย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุด.....
วันที่..... 15. ๓. ๒๕๕๕.....
เลขทะเบียน..... 250104.....
เลขเรียกหนังสือ.....

บุษบง ดันตวิงส์ (2536, หน้า 79) ได้กล่าวถึงจุดหมายการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า

1. ช่วยให้เด็กรู้ว่า ความคิดความสามารถถ่ายทอดไว้ด้วยการเขียนข้อความได้
2. ช่วยให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการเขียน
3. ช่วยให้เด็กกล้าเขียนตามระดับความสามารถของตน
4. ช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ได้ใช้สื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

5. ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาเขียนด้วยความมุ่งหมายต่างๆ

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ คือ ช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางภาษาและสามารถนำประสบการณ์ในการใช้ภาษาไปใช้ในการสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

2.2 กิจกรรมและการเรียนภาษาตามแนวธรรมชาติ

กิจกรรมประจำวันในชั้นเรียนระดับปฐมวัยที่ใช้การเรียนภาษาตามแนวธรรมชาติ คล้ายคลึงกับชั้นเรียนที่สอนตามแนวปกติ เพียงแต่ละกิจกรรมจะมีการใช้ภาษา และตัวหนังสือมากขึ้น การเพิ่มมุมห้องสมุด มุมอ่านและมุมเขียน ก็เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับสื่อและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ภาษาเขียนมากขึ้น

กิจกรรมประจำวันตามแนวธรรมชาติ (อารี สันหลวี, 2535, หน้า 10) อาจเป็นดังนี้

08.30 - 09.00 น.	โรงเรียนเช้า - รับเด็กเป็นรายบุคคล กิจกรรมเสรีตามกิจกรรมศิลปะที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้
09.00 - 09.30 น.	กิจกรรมวงกลม ครูกับนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน มีสนทนา ร้องเพลง เล่นหุ่น อ่านหนังสือร่วมกัน
09.30 - 10.30 น.	เล่นเสรีตามมุมและมีมุมพิเศษมุมหนึ่งที่แสดงเรื่องราวตามหน่วย
10.30 - 10.40 น.	พักรับประทานอาหารว่าง ถ้าเป็นไปได้ควรจัดอาหารว่างให้สัมพันธ์กับหน่วย
10.40 - 11.15 น.	เล่นกลางแจ้ง ทำให้การเล่นกลางแจ้งสัมพันธ์กับหน่วยเรื่องที่กำลังเรียน

11.15 - 11.25 น.	พักเข้าห้องน้ำ ล้างมือ เด็กที่เสร็จก่อนทยอยมาดูหนังสือที่มุมห้องสมุด
11.25 - 11.50 น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะทำให้กิจกรรมนี้สัมพันธ์กับหน่วยเรื่องที่กำลังเรียน
11.50 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน และเตรียมตัวนอนพักตอนบ่าย
13.00 - 14.30 น.	ตื่นนอน
15.10 - 15.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
15.30 - 15.50 น.	เกมการศึกษา
15.50 - 16.00 น.	สรุป เตรียมตัวกลับบ้าน ครูจะฝากเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมหรือหน่วยเรื่องที่เรียนไปให้ผู้ปกครอง

การสอนภาษาตามแนวธรรมชาติจะมีทั้งส่วนที่เด็กมีอิสระที่จะใช้ภาษาตามความสนใจของตน และมีทั้งส่วนที่ครูเสนอแนะการใช้ภาษาที่บูรณาการกับหน่วยที่เรียน

2.3 ลักษณะห้องเรียนที่ใช้สอนภาษาตามแนวธรรมชาติ

จากหลักการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติที่ว่าเด็กควรมีสสิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวหนังสือ มีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู มีโอกาสเลือกและทำงานที่ชอบและสนใจ เพราะฉะนั้นห้องเรียนของการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติควรมีลักษณะดังนี้ (อารี สันหลวี, 2535, หน้า 4) มีมุมหรือศูนย์ต่างๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ตามปกติ แต่ที่มุมหนังสือจะมีชั้นวางหนังสือเป็นห้องสมุด มีหนังสือวรรณกรรมเด็กอย่างน้อยควรเท่าจำนวนเด็ก และจะเพิ่มมุมเขียนหนังสือ มุมอ่านหนังสือ มุมห้องสมุดในห้องเรียนจะถือเป็นจุดเด่นในการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ เด็กๆจะขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านได้ โดยครูจะสนับสนุนให้พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังที่บ้าน สำหรับหนังสือวรรณกรรมเด็กที่มุมห้องสมุดนั้น ครูจะต้องแสวงหาเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยอาจจะแลกเปลี่ยนกันห้องอื่น ถ้าโรงเรียนมีห้องสมุดร่วมกับบรรณารักษ์ แต่มุมห้องสมุดในห้องเรียนก็จะต้องมีเพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติที่เด็กจะต้องใกล้ชิดและแวดล้อมด้วยหนังสือตามหลักการซึมซาบภาษา (Immersion) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามธรรมชาติ มุมเขียนหนังสือควรมีโต๊ะเก้าอี้ให้เด็กนั่งเขียน บอร์ดขานอ้อยที่คิดผนังอาจใช้ติดผลงานเขียนหรือวาดของเด็ก และเป็นที่ติดประกาศต่างๆ เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือ มีมุมเวทีหุ่น เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางภาษาในการแสดง เล่าเรื่อง ส่วนมุมอื่นๆ เช่น มุมคณิตศาสตร์ มุมวิทยาศาสตร์ก็จะมีป้ายหรือบัตรชื่อ จำนวน เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับสัญลักษณ์

2.4 บทบาทของครูในการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ

บุษบง ดันตวิงศ์ (2536, หน้า 44) ได้กล่าวถึงบทบาทครูว่าครูจะคำนึงถึงการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาให้กับเด็ก ครูจะแนะนำให้เด็กเข้าใจการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ที่เด็กประสบในชีวิตประจำวัน และจะเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ โดยเสี่ยงกับความล้มเหลวน้อยที่สุด เพราะเด็กสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้เสมอ เด็กจะได้รับประสบการณ์และทัศนคติที่ดีต่อภาษาไปพร้อมๆกัน ครูจะถือว่าการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทางภาษาเมื่อเด็กได้เริ่มทำกิจกรรมทางภาษาแล้ว เด็กจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในการนำเสนอผลงานของตน ครูจะจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น และสนับสนุนให้เด็กสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

จันทนา ภาคบังกช (2536, หน้า 35) ได้กล่าวถึงบทบาทครูในการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติว่า

1. รักเด็กและมีความเข้าใจพัฒนาการเด็ก
2. รู้หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรม สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก
3. ให้โอกาสเด็กฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาตามแนวธรรมชาติ เพื่อให้เด็กแต่ละคนพัฒนาไปตามศักยภาพ

ตามบทบาทของครูที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า บทบาทของครูในการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ คือ การเข้าใจพัฒนาการของเด็ก จัดประสบการณ์และกิจกรรมทางภาษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจและฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาเองตามธรรมชาติ รวมถึงจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้พัฒนาไปตามศักยภาพ

2.5 การประเมินผลการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ

แนวการประเมินภาษาแบบธรรมชาติมีจุดมุ่งหมายที่คำนึงถึงความต้องการของเด็กแต่ละคน การสังเกตที่ต่อเนื่องจะช่วยให้ครูสามารถวางแผนในการสอนที่ยืดหยุ่นและเป็นศูนย์กลางและตรงกับความสามารถของเด็ก การสังเกตการเขียนของเด็กในการใช้ภาษาจากสถานการณ์ที่หลากหลายจะช่วยให้ครูเก็บรวบรวมข้อมูลที่ช่วยให้ครูเข้าใจและสนับสนุนความสามารถทางการเขียนของเด็ก และการประเมินไม่ควรสร้างขึ้นเพื่อใช้แยกหรือเปรียบเทียบเด็กแต่ละคน แต่การประเมินควรเป็นเครื่องมือในการเป็นโครงสร้างการวิเคราะห์ และการแก้ไขหลักสูตรและสภาพแวดล้อมของการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ

Cutting (1989, p.63) กล่าวถึงการประเมินผลทางด้านการเขียนว่า สามารถทำได้ 2 วิธี โดยสรุปคือ

1. จากการสังเกต การสังเกตท่าทางขณะเด็กเขียน
2. จากการวินิจฉัยความหมาย การรู้ข้อมูลของเด็กในเรื่องเกี่ยวกับการอ่านการเขียน เพื่อที่จะได้รู้ว่าเด็กเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างรูปและเสียงของตัวอักษรหรือไม่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร

3. การเขียน

3.1 ความหมายของการเขียน

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งของการใช้ภาษาที่ต้องได้รับการฝึกฝนจนชำนาญเพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ ได้มีผู้ให้ความหมายของการเขียนไว้มากมายดังนี้

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2534, หน้า 7) กล่าวว่า การเขียน คือการสื่อสารความรู้ข้อเท็จจริง ความเข้าใจในจินตนาการ อารมณ์ และความคิดเห็นระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

นิตยา ประพตติกิจ (2539, หน้า 172) กล่าวว่า การเขียน คือการจับปากกาหรือดินสอลากไปมาบนกระดาษ แล้วสามารถบอกได้ว่ารอยขีดเขียนนั้นคืออะไร และเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้

Arapoft กล่าวว่า การเขียนเป็นกระบวนการทางความคิดและได้ย้ำว่า ในขณะที่เขียนหนังสือจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้และพยายามเรียงลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามขั้นตอน (นฤมล เฉียบแหลม, 2545, หน้า 20)

John and Mary ได้ให้ความหมายการเขียน ควรหมายถึงการจะมีความก้าวหน้าเป็นขั้นๆ กระบวนการที่ใช้ในการเขียนมีความหมาย ผู้เขียนใช้การเขียนเป็นสื่อในการเสนอความคิด (นฤมล เฉียบแหลม, 2545, หน้า 20-21)

สรุปได้ว่า การเขียน หมายถึง การที่เด็กขีดเขียนถ่ายทอดความคิดออกมาอย่างมีความหมาย เด็กสามารถบอกได้ว่าเขียนอะไร การเขียนของเด็กอาจจะไม่สวยงาม หรือถูกต้องตามหลักการเขียนจริง แต่การเขียนของเด็กจะเป็นไปตามพัฒนาการและความสามารถเฉพาะของแต่ละคน

3.2 ความสำคัญของการเขียน

นภดล จันทรเพ็ญ (2531, หน้า 9) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

1. การเขียนเป็นการสื่อสารของมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้
3. การเขียนสามารถสร้างความสามัคคีในมนุษยชาติ
4. การเขียนเป็นเครื่องระบอบอกทางอารมณ์ของมนุษย์

สนิท ดังทวี (2529, หน้า 118) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้สอดคล้องกันว่า

1. เป็นเครื่องแสดงออกทางความรู้สึก ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์
2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญของมนุษย์
3. เป็นเครื่องมือสื่อสารในอดีต ปัจจุบัน อนาคต
4. เป็นเครื่องมือใช้สนองความปรารถนาของมนุษย์ เช่น ความรัก ความเข้าใจ เป็นต้น
5. เป็นเครื่องมือสำคัญทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมรดกทางด้านสติปัญญาของมนุษย์
6. เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ ความคิดให้กว้างไกล
7. เป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลินแก่คนทุกเพศทุกวัย
8. เป็นบันทึกทางสังคมที่ให้ประโยชน์แก่คนรุ่นปัจจุบันและอนาคต
9. เป็นงานอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการเขียน เป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้ของมนุษย์ โดยที่การเขียนนั้นสามารถแสดงให้เห็นถึงความรู้สึก อารมณ์สุนทรีย์ ความต้องการภูมิปัญญา และประสบการณ์ของผู้เขียน การเขียนสามารถเก็บไว้ได้นานและถือเป็นเครื่องมือถ่ายทอดวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

3.3 องค์ประกอบของการเขียน

สนิท ฉิมเล็ก (2540, หน้า 181) และ วรณิ โสมประยูร (2537, หน้า 139) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่าการเขียนมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ผู้เขียนหรือส่งสาร ผู้เขียนเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดงานเขียนขึ้น ลักษณะต่างๆของผู้เขียน ที่ช่วยให้เกิดงานเขียนได้แก่ ความรู้ การแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการใช้ภาษา ลำดับความ ลักษณะท่าทางการเขียนที่ส่งผลไปถึงลายมือของผู้เขียนและความมีมารยาทในการเขียน

2. ภาษา ภาษาที่ใช้ในการเขียนมี 3 ระดับ คือ ภาษาพูด ภาษากึ่งแบบแผน และภาษามีแบบแผนสามารถสอนผู้เรียนเขียนภาษาได้ทั้ง 3 ระดับ แต่ความสำคัญอยู่ที่การเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล จุดมุ่งหมาย สถานที่ เวลา และสถานการณ์สิ่งแวดล้อม

3. เครื่องมือ เครื่องมือที่ทำให้เกิดสารคือ เครื่องเขียน เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษ หรืออื่นๆที่ใช้แทนกันได้ และตัวอักษรที่อาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สายมือ ถ้าสายมือสะอาดเรียบร้อยถูกต้องและชัดเจนถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

4. ผู้อ่าน ผู้อ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้เขียนต้องคำนึงถึง เพราะเป้าหมายสำคัญของการเขียนคือ มุ่งให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่สื่อสารออกไป ดังนั้นผู้เขียนจึงจำเป็นต้องเลือกเนื้อหา ภาษา วิธีเขียน รูปแบบการเขียน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้อ่านจึงจะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

3.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

เนื่องจากการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และความเข้าใจของตนเองออกมาเพื่อสื่อความหมายของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ และเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิดสติปัญญา ตลอดจนเจตคติด้วยการเขียนจึงเป็นทักษะการแสดงออกที่สำคัญและสลับซับซ้อน โดยการเขียนจะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการดังนี้ (วรณี โสมประยูร, 2537, หน้า 146 - 148)

1. อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

การเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้อวัยวะของร่างกายหลายอย่างประกอบกันดังนี้

1.1 มือ การพัฒนากล้ามเนื้อมีส่วนสำคัญในการเขียน เด็กบางคนไม่สามารถบังคับกล้ามเนื้อให้เขียนตัวอักษรได้ บางคนมือพิการก็ทำให้เขียนไม่ถนัดหรือไม่สามารถเขียนได้เลย การเขียนต้องใช่มือเป็นประการสำคัญ ดังนั้นจึงต้องมีการฝึกกล้ามเนื้อมือด้วย

1.2 ตา การเขียนจำเป็นต้องใช้ตาในการดูขณะเขียน สำหรับเด็กที่มีพัฒนาการทางอวัยวะตาไม่เจริญไปตามปกติ จะมองภาพกลับกันกับภาพจริง คือ มองตัวอักษรกลับหัว

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตากับกล้ามเนื้อ การเขียนต้องอาศัยตามองเพื่อรับเข้าและใช้มือเขียนสิ่งที่มองนั้น นอกจากนี้ต่ายังมองสิ่งเขียนว่าเหมือนที่คิดไว้หรือไม่

2. สมอหรือสติปัญญา

เมื่อการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิดและสติปัญญาดังกล่าวข้างต้นแล้ว สมอก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นต่อการเขียนอย่างยิ่ง เพราะถ้าสมอไม่คิดสิ่งใดแล้วก็ไม่มีความต้องการที่จะเขียนแสดงสิ่งนั้นออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ นอกจากนี้สมอยังเกี่ยวข้องกับการเขียนในเรื่องต่างๆ อีก เช่น

2.1 ความสามารถในการรับรู้และจำสิ่งต่อไปนี้ คือ การสังเกตสิ่งที่เขียนว่ามีลักษณะอย่างไร การเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องการเขียน การลำดับความคิดเพื่อบรรยายเรื่อง การจำลักษณะตัวอักษร คำประโยค และข้อความ

2.2 ความสามารถในการแสดงออกที่ต่างกัน เนื่องจากความสามารถในการรับและถ่ายทอดของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน กล่าวคือ บางคนเขียนได้เร็ว แต่บางคนบังคับปากกล้ามเนื้อให้เขียนได้ไม่ดี

2.3 ช่วงความสนใจและความตั้งใจต่างกัน เด็กที่มีช่วงความสนใจสั้นมักเขียนได้น้อย ทำให้ทักษะการเขียนไม่ดีเท่าที่ควร และมีความตั้งใจเรียนน้อยลง

2.4 การเขียนมีความจำเป็นต้องโยงความคิดให้สัมพันธ์และต่อเนื่องกันเพราะความคิดที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกันนั้น จะเป็นสื่อให้เด็กสามารถเขียนเรื่องราวต่างๆ ให้ติดต่อสัมพันธ์กัน ได้มากขึ้น

3. สิ่งแวดล้อม

การเขียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการพูด ฟัง อ่านมาก่อน ดังนั้นการเขียนจึงต้องอาศัยประสบการณ์พื้นฐานอื่นๆ ทั้งจากบ้าน โรงเรียน และสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการเขียนของเด็ก ดังนี้

3.1 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ ฐานะเศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว ภาษาพูดที่บ้าน เชื้อชาติ จำนวนพี่น้องในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมที่กล่าวมานี้ นับเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางภาษาของเด็กมาก ทั้งนี้เพราะบ้านเป็นสิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบก่อนและอยู่ใกล้ชิดตัวมากที่สุด นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้ภาษาอย่างหนึ่งที่เด็กใช้เป็นอันดับแรกคือ การเอาอย่างและเลียนแบบ เมื่อบ้านมีอิทธิพลต่อการฟัง การพูดและการอ่าน ดังนั้น บ้านจึงเป็นอันดับแรกที่มีอิทธิพลต่อการเขียน เพราะเด็กย่อมเขียนตามที่ตนพูดหรือเขียนตามที่ได้ฟังและอ่านมา

3.2 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน โรงเรียนทำหน้าที่สร้างเสริม ปรับปรุง และแก้ไขพฤติกรรมต่างๆ ดังนั้นทักษะทางภาษาของเด็กซึ่งรวมทักษะการเขียนด้วยย่อมพัฒนาไปตามสภาพแวดล้อมซึ่งได้แก่ ตัวครูและเพื่อนๆ ในด้านตัวครูเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อภาษาของเด็กมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนของเด็ก วิธีสอนเขียนของครู เจตคติของครู และบรรยากาศการเรียนเขียนครู ได้จัดบรรยากาศให้เด็กมีอิสระในการคิด ย่อมช่วยให้เด็กสามารถเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้สมบูรณ์เต็มที่ ส่วนเพื่อนนั้นถือเป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ชิดตัวเด็กมาก เพราะในการเขียนเด็กจะซักถามเพื่อนหรือลอกการเขียนจากเพื่อน เป็นต้น

3.3 สิ่งแวดล้อมทางสังคมและชุมชน เด็ก ๆ ต้องเกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชน ตลอดเวลาดังนั้นสภาพแวดล้อมทางชุมชนและสังคมย่อมมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็กในด้านพฤติกรรม บุคลิกภาพ เจตคติ ทักษะทางภาษา และอื่น ๆ สำหรับทางด้านภาษาโดยเฉพาะการเขียนเด็กมักฟังและอ่านจากสื่อมวลชนด้วย เด็กจึงเขียนตามประสบการณ์ที่พบจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเอกสารต่าง ๆ

3.5 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย

แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้กับเด็กปฐมวัย สามารถทำได้ดังนี้ (Morrow, 1993, p. 245)

1. ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้มีอุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับให้เด็กได้ฝึกเขียน
2. ควรจัดกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กได้เข้าร่วม เพราะเด็กจะทำผลงานจากประสบการณ์ที่เขาพอใจ
3. เด็กจะสังเกตการเขียนของผู้ใหญ่เสมอ ทั้งขณะทำงานและในเวลาว่าง เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
4. เด็กต้องการโอกาสและวัสดุอุปกรณ์ที่จะเขียนด้วยตัวเอง
5. บางครั้งเด็กต้องการความช่วยเหลือในการตัดสินใจที่จะเขียน อย่าปล่อยให้เด็กเขียนคนเดียว
6. เด็กจะให้ความหมายสิ่งที่เขาเขียนขึ้น เช่น ตัวหนังสือ คำ เป็นต้น
7. ในการเขียนของเด็กโดยมากมักจะมี ความหมายในการสื่อสาร ดังนั้นต้องให้ความสนใจ
8. เด็กควรได้รับการสนับสนุนในระยะยาวทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม อาจจะโดยการให้เขียนบันทึก เขียนการ์ด เขียนบัตรอวยพร ในโอกาสต่างๆ เขียนคำ เขียนสัญลักษณ์ เขียนประกาศ เขียนเรื่องราว และเขียนหนังสือ เป็นต้น
9. ควรอ่านเรื่องราวที่หลากหลายให้เด็กฟัง เพราะอาจเป็นการจุดประกายความคิดของเด็ก
10. ควรหาโอกาสที่เหมาะสมในการสอนเด็กเขียน
11. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เขียนคำจากต้นแบบ

3.6 กิจกรรมส่งเสริมการเขียน

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเขียนมีดังต่อไปนี้ (นิตยา ประพุดติกิจ, 2539, หน้า 174 - 175)

1. การฝึกใช้กล้ามเนื้อเล็ก (Small Muscles) ได้แก่ การเล่นเกมคบบนแผ่นบอร์ด การตัดการต่อภาพ การร้อยลูกปัด การผูกเชือก การรูดซิป การวาด และการระบายสี
2. การฝึกเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนของร่างกาย จะช่วยให้เด็กสังเกต ได้รู้สึกและเข้าใจคำว่า “ สูง ” “ ต่ำ ” และทิศทาง รู้จักรูปร่างและเส้น (เส้นตรง) การหมุนแขน (วงกลม) การยกขาขึ้นตรง หรือครออาจให้เด็กเลียนแบบท่าทางตามรูปที่ครูชูให้ดู ซึ่งบัตรควรมีขนาดใหญ่พอสมควร
3. การฝึกความเข้าใจเรื่อง “ ชาย-ขวา ” โดยครูบอกให้เด็กใช้อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งเคลื่อนไหว การผูกกริบบิ้นหรือลูกกระดิ่งที่ข้อเท้าหรือข้อมือเด็ก
4. การเล่นเกมที่อาศัยการใช้นิ้วมือ เช่น การต่อบล็อกพลาสติกขนาดเล็กและขนาดกลาง การใช้แผ่นกระดาษแม่เหล็ก
5. การเล่นเกม เช่น เกมปฏิบัติตามคำสั่ง การเล่นเกมที่ต้องอาศัยนิ้วมือ
6. การฝึกเรียงตัวพยัญชนะ ครูแจกซองให้เด็กแต่ละคนเพื่อประสมตัวอักษรตามชื่อของตนเอง หรือแจกตัวเลขให้เรียงก็ได้ ถ้าโรงเรียนมีกระดานและตัวอักษรแม่เหล็กก็สามารถใช้ตัวอักษร หรือตัวเลขเรียงบนกระดานนี้ได้ นอกจากนี้ครูอาจใช้ตัวอักษรที่ทำด้วยไม้พลาสติกหรือกระดาษแข็ง เพื่อให้เด็กลากเส้นตามแบบ
7. การเรียงชื่อสิ่งของ ครูจัดสิ่งของให้เรียงจากซ้ายไปขวา หรือจากบนลงล่าง และและเรียกเด็กให้ชี้พร้อมทั้งบอกชื่อสิ่งของนั้นตามลำดับที่วาง
8. การวาดภาพ ควรให้เด็กวาดภาพให้เสร็จ อย่างน้อยสักส่วนหนึ่งก็ยั้งดี ให้เด็กลากเส้นตามรอยประ ให้เด็กเขียนในอากาศ หรือใช้นิ้วจุ่มน้ำแล้วเขียนบนพื้นซีเมนต์ ให้ลากเส้นต่อภาพให้สมบูรณ์ การโยงเส้นจับคู่ เช่น ระหว่างแม่กับลูก (ของสัตว์ชนิดต่างๆ) รองเท้าแบบต่างๆ
9. การติดป้ายชื่อ นอกจากเด็กมีป้ายชื่อติดเสื้อแล้ว ครูควรจัดทำป้ายชื่อนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนหยิบไปแขวนบนแผ่นกระดาน ซึ่งครูเขียนชื่อศูนย์การเรียนต่างๆ ไว้ เด็กจะต้องตัดสินใจก่อนว่าจะเลือกเล่นศูนย์ใด แล้วจึงนำป้ายชื่อตนไปแขวน หรือถ้ามีป้าย “ อาสาสมัครในวันนี้ ” ก็ให้เด็กนำไปแขวนด้วย
10. ศิลปะ เช่น ให้เด็กละเลงสี แล้วใช้นิ้วเขียน (Finger Painting) ลงบนสีเรียบๆ นั้น หรือเขียนบนทราย การปะเศษกระดาษเป็นรูปต่างๆ เป็นตัวอักษร การขยำกระดาษ การสานกระดาษหรือไหมพรมเส้นใดๆ ก็ได้

3.7 บทบาทของครูในการส่งเสริมการเขียน

นิตยา ประพฤติกิจ (2539, หน้า 175) กล่าวว่า ครูควรเขียนชื่อเด็กลงบนมุมซ้ายของแผ่นงานศิลปะ และเขียนที่ซ้ำของเด็ก เช่น ผู้เก็บของ สมุด ฯลฯ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ลักษณะอักษรว่าแบบนี้หมายถึงชื่อของคน ครูควรนั่งข้างๆเด็กและเขียนอย่างสวยงามและประณีต เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เด็ก ไม่ควรนั่งตรงข้ามกับเด็กหรือนั่งเฉยๆ เพราะเมื่อเด็กมองไปจะเห็นตัวอักษรในอีกรูปแบบหนึ่ง เด็กๆมีความภาคภูมิใจที่เห็นผลงานของตน และต้องการเห็นชื่อของตนเองปรากฏอยู่บนสิ่งนั้น ถ้าเด็กยังเล็กและเขียนชื่อของตนเองไม่ได้ ครูควรเขียนให้และเขียนอย่างสวยงามด้วย ส่วนผู้ปกครองควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนของเด็ก ไม่ว่าจะขยุกขยิกหรือไม่ก็ตาม เพราะนั่นคือพื้นฐานขั้นต้นของการเขียน จัดหากระดาษ ดินสอ ไม้ให้ลูกพร้อมเสมอ ให้ลูกวาดภาพ พ่อแม่เขียนคำบรรยายตามคำบอกเล่าของลูก ช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการ เขียนจดหมายชื่นชมลูกเมื่อลูกต้องการขีดเขียน เขียนชื่อลูก (หรือคำอื่นๆ ที่ลูกใจ) ให้ลูกได้เห็น เป็นต้น

Petersen (อ้างใน รัฐจวน ปราโมจนิย์, 2544, หน้า 35) กล่าวว่า ครูควรเชิญชวนให้เด็กเขียน มากกว่าที่จะยื่นมือเข้าไปช่วยเขียน และควรจัดอุปกรณ์การเขียนให้เด็กสามารถหยิบจับใช้ได้ง่าย เช่น ในศูนย์การเรียนรู้ ควรเป็นศูนย์ที่มีชั้นวางหนังสือ มีกระดาษหลากหลายชนิดที่มีเส้นและไม่มีเส้นให้เด็กได้ใช้ จัดเตรียมกรรไกร ปากกา ดินสอ และสีดินสอ อาจจะเตรียมซองจดหมาย การ์ดบัตรเชิญที่ใช้แล้ว และพจนานุกรมวางไว้ที่ชั้นหนังสือด้วย พื้นที่ที่ใช้เขียนควรเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับเด็ก เด็กสามารถที่จะพูดคุยและทำงานได้ มีโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนั่งเขียนเหมาะสมและพอเพียงกับเด็ก ครูอาจอ่านเรื่องให้เด็กฟัง เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้ฟัง เด็กสามารถนำมาเขียนได้

Brewer (อ้างใน รัฐจวน ปราโมจนิย์, 2544, หน้า 35) กล่าวถึงบทบาทครูในการส่งเสริมการเขียนว่า ครูจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาเขียน เช่น หนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์รายวัน ป้ายจราจร ตัวหนังสือบนโทรทัศน์ ฉลากสิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ ครูควรกระตุ้นให้เด็กกล้าเสี่ยงกล้าที่จะเขียน ครูไม่ควรให้เกรดเด็กในการฝึกเขียน ทั้งครูและผู้ปกครองให้กำลังใจเด็กที่จะคิดแบบการเขียนของตนเองขึ้น และเน้นความสำคัญของความหมายมากกว่าความถูกต้องของตัวสะกด

พูนสุข บุญยสวัสดิ์ (2532, หน้า 52-54) กล่าวว่า ครูควรจัดห้องให้เด็กฝึกเขียนอยู่ในท่าเลที่เงียบสงบ ไม่มีเสียงอึกทึก หรือผู้คนพลุกพล่าน มีแสงสว่างพอเพียงไม่จ้าจนเกินไป และควรให้แสงสว่างเข้าทางซ้ายมือของเด็ก หรือจากทางด้านบนมิใช่ส่องทางด้านขวา หรือตรงหน้าของเด็ก

เพราะจะทำให้เกิดเงามืดบังการเขียนของเด็ก แต่ถ้าเด็กถนัดมือซ้ายควรให้แสงสว่างเข้าทางขวามือของเด็ก

จากบทบาทของครูในการส่งเสริมการเขียนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ครูต้องจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กให้ประกอบไปด้วยอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเขียนอย่างหลากหลาย ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ควรคำนึงถึงการบูรณาการทักษะการเขียนเข้าด้วย เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงในสิ่งแวดล้อมที่มีความหมาย

4. พัฒนาการของเด็กวัย 3-4 ปี

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยในช่วง 3-4 ปี เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านที่เกิดขึ้นอย่างผสมผสานในช่วงเวลาเดียวกันและสามารถสังเกตเห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน ในการเปลี่ยนแปลงของเด็กแต่ละคนอาจมีอัตราการเปลี่ยนแปลงช้า เร็วแตกต่างกัน แต่ส่วนมากแล้วพฤติกรรมก็มักจะจะเป็นไปตามแบบแผนและมีรูปแบบทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะของพัฒนาการต่าง ๆ ดังนี้ (สุชา จันทน์เอม, 2542, หน้า 40)

4.1 **กล้ามเนื้อใหญ่** วิ่งได้ดี เดินเขย่งปลายเท้าได้ไกล 10 ฟุต เดินทรงตัวบนไม้กระดานได้โยนและรับลูกบอลได้ดี กระโดดได้สูง กระโดดสองขาและกระโดดขาเดียวได้ 2-3 ก้าว ถีบจักรยานได้คล่อง หลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ดี

4.2 **กล้ามเนื้อเล็ก** ลากเส้นวาดรูปได้แล้ว ชอบกระปริดตาเพราะมีการปรับระบบประสาทตา ใช้กรรไกรตัดกระดาษได้ดี จับดินสอได้ดี

4.3 **ภาษา** พูดประโยคยาว ๆ ได้มากขึ้น เป็นประโยคที่ใช้คำ 4-5 คำ รู้จักเรียงประโยคได้ถูกต้อง มักจะใช้คำ “สมมติว่า...” ชอบทำเสียงแปลก ๆ

4.4 **สติปัญญา** บอกรูปร่างและขนาดได้ จับคู่สิ่งของได้ถูกต้อง บอกเล่าเรื่องราวในอดีตได้เข้าใจคำว่า “ที่สุด” ได้

4.5 **สังคม** เลือกลูกชกชว่นหรือกีดกันเพื่อนให้เล่นด้วยกัน เล่นกับเพศตรงข้ามได้ไม่นาน แสดงความรักชอบพอกับผู้ใหญ่และเพื่อน ๆ

4.6 **อารมณ์และจิตใจ** ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น แข่งขัน แข่งชิงความรักความสนใจจากพ่อแม่

4.7 **การเล่น** ชอบเล่นปั้นแป้งชอบเล่นไม้สั้น ชอบเล่นสมมติ และยังแยกแยะไม่ออกระหว่างความฝันกับความเป็นจริง ชอบวาดรูปบรรยายสิ่งด้วยพู่กันอันใหญ่ ๆ และเรียกชื่อภาพวาดนั้นได้ ชอบเล่นดินน้ำมัน

5. พัฒนาการทางด้านภาษา

ภาษามีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก พัฒนาการทางด้านภาษาของมนุษย์เริ่มจากภาษาพูดไปสู่ภาษาเขียน ดังนั้นการเรียนรู้ด้านภาษาไทยในเด็กปฐมวัยจึงเน้นที่ภาษาพูด และการใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาการทางภาษาของเด็ก พบว่า ทุกภาษาจะมีภาษาก่อนภาษาพูด นั่นคือ การเคลื่อนไหวกิริยาท่าทาง สีหน้า และเสียงร้อง ที่สามารถสื่อสารกับผู้ที่อยู่ใกล้ชิดได้ พัฒนาการทางภาษา จะเป็นไปทีละขั้น เริ่มใช้ภาษาได้ดีพอสมควร รู้จักศัพท์เพิ่มขึ้นรวดเร็ว เรียนรู้คำใหม่ๆ มากขึ้นตามลำดับขั้นของพัฒนาการต่าง ๆ ดังนี้

5.1 พัฒนาการฟังและการพูด

พัฒนาการทางการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยมีลักษณะดังนี้

- พูดเสียงสระ เสียงวรรณยุกต์และตัวสะกดได้ชัดเจนทุกเสียง แต่เสียงพยัญชนะ ม น ห ย ด อ ว บ ก ป ท ต ล ว พ ง ค มีการพูดไม่ชัดเจนบ้างและพูดไม่คล่อง
- พูดคำศัพท์ได้ประมาณ 900 – 1500 คำ
- ใช้สรรพนามที่เป็นพหูพจน์ สรรพนามแทนเพศ คำนามและคำกริยา ได้
- พูดวลีหรือประโยคที่มีความยาว 3 คำขึ้นไป
- สนทนาได้ประมาณ 5 นาที
- ชักถาม อะไร ใคร ที่ไหน ทำไม
- ใช้คำสันธาน “และ”

5.2 พัฒนาการด้านการอ่าน

การอ่าน เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการใช้สื่อความหมายให้ผู้อื่นได้เข้าใจ โดยมีลำดับขั้นของพัฒนาการด้านการอ่านดังนี้

ขั้นที่ 1 การอ่านขั้นแรกเริ่ม เด็กจะดูหนังสือเรื่องที่ชอบ พูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาของตนทำท่าทางเหมือนอ่านหนังสือ ไม่สนใจข้อความตามลำดับของเรื่อง

ขั้นที่ 2 การอ่านขั้นแรกเริ่มในระยะก้าวหน้าเด็กจะกวาดตามองข้อความตามบรรทัด ดูข้อความที่มีตัวหนังสือตัวใหญ่

ขั้นที่ 3 การในระหว่างที่กำลังที่จะก้าวไปสู่การอ่านขั้นต้น เด็กจะรู้จักคำที่อยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งและบอกชื่อของตัวอักษรส่วนใหญ่ได้

ขั้นที่ 4 การอ่านขั้นต้น เด็กจะชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของคำบางคำ ใช้เสียงพยัญชนะที่รู้จักในการคาดเดา คัดลอกหรือเขียนสื่อความหมายโดยใช้ภาษาต่างๆของตนเอง

ขั้นที่ 5 การอ่านขั้นต้นในระหว่างก้าวหน้าคาดเดาข้อความจากสิ่งชี้แนะโดยพยัญชนะตัวแรกของคำ จำและตรวจสอบตัวอักษรที่สัมพันธ์กับเสียงของคำ

5.3 พัฒนาการด้านการเขียน

พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กในระดับปฐมวัย มีลำดับขั้นของการเขียน โดยเริ่มจากขั้นง่าย ๆ ไปสู่การเขียนขั้นที่ซับซ้อนขึ้นตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน เด็กที่จะสื่อความคิดโดยใช้การวาดภาพแทนการเขียน

ขั้นที่ 2 ขีดเขียนแทนเขียน เด็กพยายามที่จะเขียนหนังสือแบบผู้ใหญ่

ขั้นที่ 3 เขียนโดยการทำเครื่องหมายคล้ายตัวหนังสือ เด็กพยายามเขียนตัวหนังสือ

ขั้นที่ 4 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

ขั้นที่ 5 คัดลอกตัวอักษร เด็กอาจคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบตัว

ขั้นที่ 6 เขียนโดยวิธีคิดสะกดขึ้นเอง

ขั้นที่ 7 เขียนสะกดคำได้ใกล้เคียง หรือเหมือนวิธีสะกดของผู้ใหญ่ เด็กพยายามสะกดคำโดยการผสมพยัญชนะและสระแต่อาจไม่ถูกต้องเหมือนผู้ใหญ่

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อประสม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อประสมของหลายท่านสรุปได้ดังนี้

Gilbert (1974) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในรัฐมินนิโซตา สหรัฐอเมริกา โดยใช้วิธีสอน 3 แบบ คือ กลุ่มทดลองใช้การสอนแบบสื่อประสมที่สร้างขึ้นโดยให้นักเรียนที่เรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล กลุ่มควบคุมอีกสองกลุ่มให้การสอนแบบให้สังเกตพร้อมทั้งคำแนะนำจากผู้สอนกับการสอนแบบเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยใช้สื่อการเรียนร่วมกับเนื้อหาที่ใช้การทดลอง คือ การบวกเลขสองหลัก ใช้เวลาทำ

การทดลองปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อุดมชัย ชัดดีชนะ (2548) ได้ศึกษารูปแบบและพัฒนาสื่อประสม เพื่อประกอบการเรียนการสอนเด็กก่อนวัยเรียนในคริสเตียนศึกษา พบว่า 1) ผลจากการจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือมีผลสัมฤทธิ์ในการเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน 2) เด็กเล็กในชั้น Sunday School มีความสนใจมีพฤติกรรมตอบสนองต่อสื่อที่ได้นำเสนอ 3) สื่อประสม (Multi-media) เข้ามาช่วยเป็นสื่อในการสร้างแรงจูงใจในด้านการประชาสัมพันธ์ที่สามารถนำเด็กเข้ามาศึกษาในชั้น Sunday School 4) ผู้ที่ได้รับชม สื่อประสม (Multi-media) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อที่นำเสนอว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้สื่อเพื่อประกอบการเรียนการสอนและมีแนวโน้ม สื่อประสม (Multi-media) ซึ่งเป็นสื่อเด็กเล็กในชั้น Sunday School

ประนอม นพคุณ (2551) ได้ศึกษาผลการสอนด้วยสื่อประสม ต่อความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในผู้ป่วยวัณโรคปอดที่มารับการตรวจรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกคลินิกวัณโรค จังหวัดนนทบุรี จำนวน 40 ราย โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มควบคุม ซึ่งได้รับความรู้จากพยาบาลด้วยวิธีปกติจำนวน 20 คน และกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการสอนโดยใช้สื่อประสมจำนวน 20 คน พบว่า ผู้ป่วยวัณโรคปอดกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยสื่อประสม มีคะแนนความเชื่อด้านสุขภาพและคะแนนการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับความรู้จากพยาบาลด้วยวิธีการตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้ป่วยวัณโรคปอดมีคะแนนความเชื่อด้านสุขภาพและคะแนนการปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อหลังการสอนด้วยสื่อประสม สูงกว่าก่อนการสอนด้วยสื่อประสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยวัณโรคปอดด้วยสื่อประสม โดยใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพทำให้ผู้ป่วยมีการปฏิบัติที่ถูกต้องในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอด

ศิริลักษณ์ ผ่องพันธ์ (2553) ได้สร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยชาวเขาโดยใช้สื่อประสม ผลปรากฏว่า หลังการใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แล้วเด็กได้คะแนนความพร้อมทักษะทางภาษาเฉลี่ยร้อยละ 94.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 60.00 และคะแนนพฤติกรรมการเรียนของเด็กด้านความสนใจในการทำกิจกรรม ความร่วมมือและความรับผิดชอบในการทำกิจกรรม การสื่อสารกับครูและเพื่อน และการปฏิบัติตามข้อตกลงและกติการ่วมกัน การรู้จักการรอคอยมีค่าเฉลี่ย 2.68 อยู่ในระดับดี

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

Fennacy (1988) ได้ศึกษาวิธีการสอนและวิธีการรู้หนังสือในห้องเรียนอนุบาล 2 แบบคือ ห้องแรกใช้หลักสูตร โดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นเด็กด้านพยัญชนะ เสียงและคำ ห้องที่ 2 มีการใช้หลักสูตรตามแนวภาษาแบบธรรมชาติ โดยปฏิบัติกับเด็กเหมือนเด็กเป็นนักอ่านและนักเขียน ผลการวิจัยพบว่า เด็กในห้องที่สอนภาษาแบบธรรมชาติมีความรู้ด้านการอ่านเขียนเพิ่มขึ้นมาก เต็มใจที่จะเขียน โดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่ช่วยเหลือ มีการปรับปรุงและเรียบเรียงระหว่างการเรียนรู้บ่อย

Kasten and Clarke (1991 อ้างใน สุภัทรา คงเรือง, 2539, หน้า 28) ได้ทำการวิจัยความพร้อมทางด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยทดลองกับเด็กปฐมวัยสองกลุ่มใช้ระยะเวลา 1 ปี แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการสอนแบบปกติและกลุ่มทดลองได้รับการสอนอ่านร่วมกัน กลุ่มทดลองมีคะแนนการค้นหาคำความหมายในการอ่านและการสื่อสารทางภาษาในการอ่านหนังสือสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ

สุภัทรา คงเรือง (2539) ได้วิจัยเรื่องผลการใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือของเด็กอนุบาลอายุ 5-6 ปี จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้กิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือและหนังสือสูงขึ้นกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมการอ่านปกติอย่างมีนัยสำคัญ .01

จิราภรณ์ ปรีชาชน (2544) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 พบว่า ความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของหลายท่านสรุปได้ดังนี้

Schum (1995) ได้ศึกษาธรรมชาติในการเขียนของเด็กปฐมวัย อายุ 4 - 5 ปี จำนวน 14 คน ใช้เวลาในการศึกษา 9 เดือน ขณะอยู่ที่บ้านและโรงเรียน โดยให้เด็กเขียนภาพร่วมกับครอบครัว

ครูและเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งแบ่งการเขียนออกเป็น 2 แบบ คือ การเขียนที่เป็นทางการ เช่น การเขียนถึงครูประจำชั้น เขียนเกี่ยวกับหน้าที่ของตน และการเขียนที่ไม่เป็นทางการ เช่น การเขียนสร้างสรรค์กับเพื่อนนอกเหนือหลักสูตร การเขียนสิ่งที่เด็กจินตนาการ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า การเขียนของเด็กทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียนจะสื่อความหมายแตกต่างกัน โดยการเขียนที่ไม่เป็นทางการเด็กจะมีความคิดสร้างสรรค์ในการสื่อสารและสร้างผลงานอย่างประณีต ได้ดีกว่าการเขียนอย่างเป็นทางการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Blood (1996) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย อายุ 3 - 5 ปี จำนวน 67 โรงเรียน โดยการทดสอบพัฒนาการทางภาษา การรับรู้ การเขียน และมีการศึกษาระยะยาว มีผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วม 56 คน จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก และเจตนาของผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ และการส่งเสริมให้เด็กเขียนชื่อตนเอง จะทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้การอ่านเขียนได้อย่างมีความหมาย เนื่องจากชื่อของเด็กจะถูกเรียกเป็นประจำทุกวัน และเป็นคำที่นึกภาพได้ หากเด็กสามารถเขียนชื่อของตนเองได้จะเป็นแนวทางในการขยายความสามารถในการรับรู้คำอื่นๆต่อไป

ถ้ำจวน กิติ (2547) ได้ศึกษาการใช้เกมเพื่อฝึกการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) ได้แผนการเรียนรู้การใช้เกมเพื่อฝึกการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง ซึ่งมีความเหมาะสมในการสอนการเขียนสะกดคำยากให้แก่ นักเรียน 2) หลังจากนักเรียนเรียนโดยใช้แผนการเรียนรู้ที่ใช้เกมแล้ว นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 75.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 60%

นคร กิจจรูญชัย (2549) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเขียนแบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษและทักษะทางสังคมของนักเรียนระดับก้าวหน้า ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมเขียนแบบร่วมมือ มีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง และนักเรียนมีทักษะทางสังคมสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการสอน โดยการใช้กิจกรรมการเขียนแบบร่วมมือ

นวลน้อย จิตธรรม (2550) ได้ศึกษาความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาอาชีวศึกษาหลังจากที่ทำกิจกรรมมุ่งปฏิบัติงาน และเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนและหลังที่ได้ทำกิจกรรมมุ่งปฏิบัติงานพบว่า 1) ความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหลังจากที่ทำกิจกรรมมุ่งปฏิบัติงานแล้ว ร้อยละ

53.85 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.15 อยู่ในระดับดีและผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 2) ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการเขียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหลังจากที่ทำกิจกรรมมุ่งปฏิบัติงานสูงขึ้น

สุพรรณิการ์ สุททหลวง (2551) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้หมวกคิด 6 ใบ เพื่อส่งเสริมการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์และบรรยากาศชั้นเรียน ของนักเรียนระดับก้าวหน้า พบว่า 1) ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับก้าวหน้า หลังจากเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้หมวกคิด 6 ใบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีพัฒนาการที่ดีขึ้นและผ่านเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระดับคุณภาพปานกลาง 2) ความคิดเห็นของผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมหมวกคิด 6 ใบเกี่ยวกับบรรยากาศชั้นเรียนหลังการทดลอง พบว่าบรรยากาศชั้นเรียนมีความเหมาะสมมากกว่าก่อนการทดลอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นว่าการเตรียมความพร้อมทักษะทางการเขียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัย การพัฒนาทักษะการเขียนของเด็กนั้นเราสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้อย่างเต็มที่ ได้ โดยการนำสื่อประสมมาใช้ในการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติเพื่อพัฒนาทักษะทางการเขียนของเด็กปฐมวัยและเน้นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความสำคัญของนักเรียน และจัดกิจกรรมที่สนองต่อความต้องการของนักเรียนจะมีส่วนช่วยพัฒนานักเรียนให้มีทักษะทางการเขียนได้มากขึ้น และสื่อประสมจะช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะนำสื่อประสมมาใช้ในการสอนภาษาตามแนวธรรมชาติเพื่อพัฒนาความสามารถทางการเขียนของเด็กปฐมวัย